

מי שמת פרק תשיעי בבא בתרא

קמ.

עין משפט נר מצוה

ב א מ"י פ"ט מהלכות
אבות הלכה ח סנה ע"ז
מח ע"ז פ"ט א"ר ע"י ק"י
ספ"ד א'
ג ב מ"י ע"ז הלכה יט
טו"ע ע"ז ספ"ד יג'
ד ג ד מ"י ע"ז טו"ע ע"ז
ספ"ד יד'
ה ה ו ד מ"י ע"ז הלכה כ
טו"ע ע"ז ספ"ד עו
וע"ש:

רבינו גרשום

שקלי' להו בנות. מיד בחמיה
ולית לבנים כלום והא
יש חכמים הללו הרבה
יותר משיעור מונות לבנות
עד שיכירו: אלא אמר
רבא מוציאין מהן. מיד
שיעור מונות לבנות עד
שיכירו והשאר יהיו לבנים
למונות: יתומין שקדמו
למכור לבנות מועטין מה
שמכרו מברו. ואין גובין
מהן השתא מה שמכרו
בנכסים מועטין זכו בהן
לא כשכן במועטין ונתברו:
שוב יתוב קבני אלמנה
שהורשין חייבין לזונה ואי
לספיק אלא ספוק הבנות
וישאלו על הפתחים: מי
הוי מנסבא איבא מיעוט
בנכסים דלית בהו עי' שיכור
ומעטא לבנייה ואמרין
בנכסי מועטין הן. והבנים
לפניהם על הפתחים: מי
אמרין כיון דאית לה
מונות חשבינן לה כמאן
דמינסבא ולא מעטא: בת
אשתו. שקבל עליו לזונה'
שנים כשנשא אמה והשתא
מת הבעל ויורשין חייבין
ה' שנים ע"ז ט"ז ד' שנים
מהו שמתעט בנכסים. דלא
היינו מרובין: מי אמרין.
א"ר דא מנסבא אית לה
מונות כמו שקיבל
מעטא או דלמא כיון דאלו
מהו לית ליה מונות השתא
נמי לא מעטא: בעל חוב
של אביהן מהו שימעט.
כשחשבין החוב שיש לו
לקבל הוו בנכסי מועטין. מי
אמרין א"ר דאילו מת בעל
חוב אית ליה יורשין שגובין
במקומו ומעט. או דילמא
כ"י: אמרין ב"הן גיטא.
שקדים במאחר תחלה:
בעל חוב מהו שימעט
בנכסים. מי אמרין כיון
שמוחרס גובינא לא מעט
או דילמא כיון דאילו מת
נמי אית להורשין נמי

יתומים שקדמו ומכרו בנכסים מועטין. פ' צקונטרס שקדמו
ומכרו קודם שעמדו דין לגבות לבנות נכסים מועטין א'
ומיהו לר"י נראה דאפי' כבר תפסו הבנות או הגבו להם ב"ד אס'
מכרו אחים מכור וכן משמע ציטמות בפרק אלמנה (דף סו:) דקאמר
התם רבי ישמעאל צרבי יוסף אומר

משום אציו הבת מאכלת והבן אינו
מאכל' מ"ש בן דאין מאכלי מפני
חלקו של עובר בת נמי לא תאכל
מפני חלקו של עובר א"ר אסי הכא
בנכסים מועטין עסקינן ובגין דאיהא
בן צדקה דהאי בת דממ"א אי הוה
דמיצטרך ביה בן הוא לא עדיף מהאי
דקא' ואי צדקה לא אלא קא' אכלה
בתקנתא דרבי כל כמה דלא נפקא
לאחר העולם לא תקינו ליה רבנן
ופריך צמאי אוקימתה בנכסים מועטין
והאמר רבי אסי א"ר יוחנן יתומים
שקדמו ומכרו בנכסים מועטין כו'
ומאי קושא ולוקמה כגון שתפסו כבר
הבנות ואם שהגבו להם ב"ד דאין יכולין
למכור אלא משמע דלעולם יכולין
למכור וקא' יש לדחות דנהי דיכולין
ב"ד לגבות חלק של בת עומדת חלק
של עובר שיש לחוש שמה היא בת
אין יכולין לגבות כיון שלא יצאה לאויר
העולם ואותו חלק יכולין האחין
למכור ומיהו אין נראה לדחות כ'
ועוד ראה דלמר צ"י יתומים (כתובות
דף קג.) אמר ר"י יתומים שקדמו
ומכרו מדור האלמנה לא עשו ולא
כלום ומ"ש מדריבי אסי א"ר יוחנן
יתומים שקדמו ומכרו בנכסים מועטין
מה שמכרו מכרו התם לא תפסו

מחיים הכא תפסה מחיים משמע כיון דלא תפסו מחיים א"ר דתפסי
לאחר מיתה לא היה מועיל כלום אלא מה שמכרו מכרו והא' דלמר צ"י
נערה (שם דף קג.) רש"י אומר נכסים שיש להן אחריות מוציאין
לבנים מן הבנים ולבנות מן הבנות כו' אבל לא לבנים מן הבנות
בנכסים מועטין מ"מ א"ר דאין מוציאין אס' מכרו ומכרו והשתא
אחי שפיר דבכל ענין משמע דפשיטא דמועטין ונתברו זכו בהם
יורשין אפילו כבר תפסו וגבו להם ב"ד דלי לאו הכי אכתי הוה ליה
למיעבי צמועטין ונתברו וכבר תפסו או הגבו להם ב"ד מאי ואס' תאמר
כיון דנכסים מועטין נמי מה שמכרו מכרו אפילו כבר תפסו מה חילוק
יש בין נכסים מרובין לבנכסים מועטין דנכסים מרובין נמי נראה שאין
מותירין למכור ולהפקיע צמונות וי"ל דש' חילוק דנכסים מרובין יכולין
למכור לאורך גדול אבל בנכסים מועטין אין יכולין למכור כלל לכתחלה
ועוד דמרובין ונתמעטו וזוהו הבנים עס' הבנות ובנכסים מועטין לא
יוזנו כלל: **ב"ה** שמכרו מברו. וא"ת דהכא אמרין דבין מרובין
ונתמעטו ובין מועטין ונתברו זכו בהם היורשים¹ וצריך מי שיהי נשוי
(כתובות דף קג.) וס' גבי כתובת בנן דכרין אמר פשיטא מרובין
ונתמעטו כבר זכו בהן יורשין פירוש יורשי כתובה הגדולה מועטין
ונתברו מאי מ"ש דהנהו בני זרזור מועטין ונתברו הו' אמו לקמיה
דרב עמרם אמר להו זילו פייסינהו ואי לא כו' עד דלחו לקמיה דר"י
אמר כשם שמרובין ונתמעטו כבר זכו בהם יורשין כן מועטין
ונתברו זכו בהן יורשין ופירש צקונטרס זכו בהן יורשין של כתובה
הקטנה ופליג ר"י א"ר עמרם דלמר זילו פייסינהו דמשמע לבני
קטנה אמר לפייס בני הגדולה דאי לבני הגדולה אומר לא הוה שייך
לשון פיוס כיון דמן הדין שקלי בני הקטנה צנחלה גמורה דאורייתא
ולא קשיא מיד דלכא יד הבנים לעולם על העלוניה כדי להעמיד
נחלה דאורייתא² ועוד דהכא לא פקע כח הימזמים מעולם

דקאמר מה שמכרו מכרו ולר"י נראה דהא דקאמר התם ר"י כו' מועטין ונתברו זכו בהם יורשין היינו יורשי כתובה הגדולה ויטלו
אלו כתובת אס' ואלו כתובת אס' מדלא קאמר כבר זכו בהן יורשין וקשיא דא"כ התם אוליין לעולם בחר תקנתא דרבנן שתתקיים
כתובת בנן דכרין והכא אוליין בחר מעיקרא וי"ל דהתם לא מעיקרא כולי האי נחלה דאורייתא דהרי מ"מ כולן יורשין א"ר פ' שאין נוטלין
בזה אבל הכא מעיקרא לגמרי³: **ב"י** אמרין כיון דא"ר מנסבא לית לה לא מעטא. מיהו לר"י היאך טועה לומר כן והא' בת
נמי אי מנסבא לית לה כדמנא דתהון מתחון עד דתלקחן לגובין⁴ ומאי קאמר נמי צ"ח מיהסר גובינא בת נמי מיהסר גובינא ואי
מתה נמי לית לה כמו בת אשתו ועוד אי צאלמנה שייך נכסים מועטין מה שיעור יהיה דשאלמא צבנות יש שיעור למ"ד עד שיכירו
אבל צאלמנה לא שייך צבנות ועד מתי יהיו נכסים מועטין⁵ ונראה לפרש דרואי אס' אין כאן אלא אלמנה אלא הבנים שיהיה שוין בנכסים
וכן אין כאן אלא אלמנה צבנות דלא תקנו⁶ נכסים מועטין אלא לצבות שהן יואלי ירכו והם צבות ירשה במקום שאין צבים⁷ ואע"י
דמיהסר

שקלי להו צבות לזונה. בתמיה. דכיון דקרית להו מועטין א"כ לא
יעלו בהן כלום הבנים דהא תנא בתמיה⁸ גבי נכסים מועטין הבנים
ישאלו על הפתחים: והשאר לבנים. והאי דקאמי ישאלו על הפתחים
היינו משהוציאו אותם השאר צבולת מונות מכאן ואילן הבנות
יוזנו עד שיכירו והבנים ישאלו על

הפתחים: פשיטא מרובין ונתמעטו.
בשעת מיתה היו מרובין ועכשיו
הוקירו מונות או נתקללו הנכסים
וחסרו ואין בהן כדי מוון אלו ואלו
עד שיכירו: כבר זכו בהן יורשין.
בשעת מיתה אציהן וקרינא צהו
נכסים מרובים ויחשו הבנות חלקן
המגיעם כפי שומא של שעת מיתה
אציהן והבנים י"שו חלקם שהיה
מגיעם צאותה שעה וכל מה שחסרו
הנכסים חסרו לבנות ולבנים לכל אחד
כפי חלקו הראוי לו: ונפרצו. שהחלו
מונות: מהו. מי מתי רוחא לבנים
ויטלו מותר נכסים העודף מכדי
מונות צבות עד שיכירו: יתומים
שקדמו. קודם שהעמידו צבות דבין
ומכרו אפילו בנכסים מועטין דבין
שמכרו מכרו דאין מוציאין למוון
האשה והבנות מנכסים משועבדים
וכ"ש בנכסים מרובין דלמר כתובות
האחים שעבדו מוציאין לפרנסה ואין
מוציאין למונות. ש"מ כיון שאס' מכרו
מכירתן מכירה יש להן תפיסת יד
בנכסים ואס' נתברו יש להן חלק בהן
וזכותם בהן עומדת: אלמנה מהו
שמתעט בנכסים. מי שמת והניח צבים
וצבות והניח נמי אלמנתו וצריכה נמי
מונות כל ימי מייגר ארמולתה ואין

כאן נכסים אלא כדי מוון הבנים והצבות עד שיכירו מי אמרין
כיון דאית לה מוון ממעטא ולא מיקרו נכסים מרובין ומפרישין
מהבכים מוון האשה והצבות עד שיכירו והמותר לבנים דהא
מועטין ניהו ולאחר שיוציאו המותר ישאלו על הפתחים או דלמא
כיון דאילו מנסבא לבעל לית לה מוון לא ממעטא וכמאן דליתא
דמיא ומוציאין מן הנכסים לבנות כדי מוון עד שיכירו וכל השאר
יירשו הבנים כדי נכסים מרובין דהא אלמנה לא ממעטא להו
וקרינן צהו הבנים יירשו והצבות יוזנו ומחלק הבנות לא מוון האלמנה
עמהם. והיינו דאיהא בין ממעטא ללא ממעטא דאי ממעטא הבנים
ישאלו והאלמנה תוון ואין לה ממעטא אלא יחד האלמנה והבנים
אבל הבנות אין להן להפסיק צמונותיהם כלל בין ממעטא בין לא
ממעטא דהא בין בנכסים מרובין בין בנכסים מועטין תנן הבנות
יוזנו אי נמי היכא דלא ממעטא מיקרו נכסים מרובין ואף על פי
שתעבדה היום או למחר מלינשא הרי הוא כמרובין ונתמעטו
למרינן כבר זכו בהן יורשין ויוזנו שלשתן יחד צבים וצבות ואלמנה.
כן נראה שיטה זו צעיי: צא אשתו. מי שקיבל עליו בשעת נשואין
לזון בת אשתו מאיש אחר חמש שנים ומת ומוטל על היורשין לזונה:
כיון דאף על גב דמינסבא איהם לה מווני. עד חמש שנים מן
היורשין שהרי חוב הוא שנתחייב לה אציהן ממעטא ויוזנו היא
והבנות והבנים ישאלו: לא ממעטא. ומיקרו מרובין בשעת מיתה
ונתמעטו אחרי כן וכבר זכו יורשין והבנות יוזנו עד גמר וזאתה
הבת מוון עמהן: בעל חוב מהו שימעט. אס' אין נכסים אלא כדי
החוב ומוון הבנות מי אמרין דממעט וצבנות ויוזנו והבנים ישאלו על
הפתחים או לא ממעט ויוזנו צבים וצבות עד שעת טריפת בעל חוב
וכשטרורף אס' יש מותר יוזנו צבות עד גמר ואס' לאו יפסידו:
בת

דקאמר מה שמכרו מכרו ולר"י נראה דהא דקאמר התם ר"י כו' מועטין ונתברו זכו בהם יורשין היינו יורשי כתובה הגדולה ויטלו
אלו כתובת אס' ואלו כתובת אס' מדלא קאמר כבר זכו בהן יורשין וקשיא דא"כ התם אוליין לעולם בחר תקנתא דרבנן שתתקיים
כתובת בנן דכרין והכא אוליין בחר מעיקרא וי"ל דהתם לא מעיקרא כולי האי נחלה דאורייתא דהרי מ"מ כולן יורשין א"ר פ' שאין נוטלין
בזה אבל הכא מעיקרא לגמרי³: **ב"י** אמרין כיון דא"ר מנסבא לית לה לא מעטא. מיהו לר"י היאך טועה לומר כן והא' בת
נמי אי מנסבא לית לה כדמנא דתהון מתחון עד דתלקחן לגובין⁴ ומאי קאמר נמי צ"ח מיהסר גובינא בת נמי מיהסר גובינא ואי
מתה נמי לית לה כמו בת אשתו ועוד אי צאלמנה שייך נכסים מועטין מה שיעור יהיה דשאלמא צבנות יש שיעור למ"ד עד שיכירו
אבל צאלמנה לא שייך צבנות ועד מתי יהיו נכסים מועטין⁵ ונראה לפרש דרואי אס' אין כאן אלא אלמנה אלא הבנים שיהיה שוין בנכסים
וכן אין כאן אלא אלמנה צבנות דלא תקנו⁶ נכסים מועטין אלא לצבות שהן יואלי ירכו והם צבות ירשה במקום שאין צבים⁷ ואע"י
דמיהסר

(א) כתובות ס"א. (ב) סוטה כא':
כתובות ק"ג. יבמות ס"ו:
(ג) [כתובות כ"ג].

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה מ' אמרין וכו'
דלא תקנו דין נכסים:

מוסף רש"י

יתומין שקדמו ומכרו
בנכסים מועטין. שהצבות
וזכות בהן כדמנא צבנות וזו
והבנים ישאלו על הפתחים.
וקדמו קודם שישאלו ל"ד
ומכרו (כתובות ק"ג.) קודם
שלא הצבת ל"ד והעמידים
ב"ד לבנכס' צחוק צבות
(סוטה כא.).

מוסף תוספות

א. דאילו לאחר מכאן כבר
זכו בהן הבנות ונכסים
דיהיו ניהו. וכן משמע
מלשון שקדמו ומכרו.
רש"י. ב. דלא אלהא
רבנן דתקנתיהו לאפקיעי
מייניהו ירשו היורשין
לגמרי. רש"י. ג. דאין ב"ד
מגבין לבנות להקנות להן.
אלא להרשותן בכמיה
למונות. אבל האידנא
דתקין דמוון האשה והבנות
בין מוקדקעי בין
מטלטליא אס' תפסה האשה
מטלטלין למונותיה וכו'
מה שתפסה תפסה. ואס'
קדמו יתומים ומכרום ואס'
ממכרן ממכר. רש"י. ויהי.
ועלין רש"י. שחלק.
ג. כלומר. שאינו מאכל
תרומה לעבדים אם הניח
האב את אשתו מעוברת
משום חלקו של עובר.
רש"י. ד. עין רש"י.
ה. ולא אמרין מועטין
ונתברו כבר זכו בהן
הבנות. תוס' כתובות ס"א.
ו. דבכל דוכתא אוליין
טפי בחר נחלה דאורייתא.
ס. דן לא ירשו הבנים
כלל. ש. ו. ומאי שרא
בנות עצמן דממעטא כדא'
אחברתא אצ"י דאי מתה
או מנסבא לית ליה. רש"י
בס' הראשון. ט. שהרי כל
ימיה ניוונה. כל זמן שלא
נשא אלא תחבץ כחובתה.
רש"י. י. ון והשתא
מיהא הא איתגור ויררשת
הן. ואלמנה מתייהו. דלא
בנות אחוריי ניהו. רש"י
ש.